

N:o 124.

Uppläst och godkänd i Första Kammaren den 3 juni 1901
— — — — Andra Kammaren den 3 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående beräkning af statsverkets inkomster.

(Statsutskottets utlåtande n:o 91, bevillningsutskottets betänkande n:o 36 och bankutskottets utlåtande n:o 13.)

Till Konungen.

Vid behandling af Eders Kongl. Maj:ts den 14 januari innevarande år till Riksdagen aflåtna proposition angående statsverkets tillstånd och behof har i afseende å beräkningen af statsverkets inkomster för den tid, nästa statsreglering omfattar, eller år 1902 och intill dess ny statsreglering vidtager, Riksdagen, på sätt bilagda tabell utvisar, funnit de ordinarie inkomsterna böra beräknas till 21,578,000 kronor och de extra ordinarie inkomsterna eller bevillningarna till 108,400,000 kronor.

Mot Eders Kongl. Maj:ts i fråga om beräkningen af de särskilda bland statsverkets *ordinarie inkomster* ingående inkomstitlarne har Riksdagen icke haft något att erinra.

I afseende å beräkningen af bevillningarnas belopp får Riksdagen anföra följande.

Tullmedlen, hvilka vid nästlidet års riksdag för innevarande år beräknades till 49,000,000 kronor, hafva i bruttoinkomst inbragt:

år 1897	kronor 43,537,911:—
» 1898	» 52,012,881:—
» 1899	» 60,051,428:—
eller i medeltal för dessa tre år	» 51,867,407:—
samt år 1900	» 57,731,764:—

Under månaderna januari—april innevarande år hafva de debiterade tullmedlen utgjort 14,677,848 kronor mot 18,027,433 kronor under motsvarande tid år 1900, hvilket visar en minskning i tullinkomsterna af 3,349,585 kronor.

I skrifvelse den 11 sistlidne december angående inkomstberäkningen för år 1902, hvilken skrifvelse finnes bifogad Eders Kongl. Maj:ts till innevarande Riksdag aflättna proposition angående statsverkets tillstånd och behof, har statskontoret, under erinran att ifrågasvarande statsinkomst vore beroende af konjunkturförhållanden, hvilka icke kunde tillförlitligt bedömas för den tid, 1902 års statsreglering afsåge, hemställt, att tullmedlen måtte beräknas till enahanda belopp, som i 1901 års riksstat eller till 49,000,000 kronor.

Eders Kongl. Maj:t har emellertid föreslagit, att ifrågasvarande inkomsttitel måtte för år 1902 beräknas till 51,000,000 kronor. Angående de förhållanden, hvilka legat till grund för sistberörda beräkning, har chefen för finansdepartementet till det den 11 januari 1901 hållna statsrådsprotokoll öfver finansärenden, som finnes bifogadt Eders Kongl. Maj:ts omförmälda proposition, anfört följande.

Tullmedelsinkomsten för år 1900 företedde någon nedgång i jämförelse med det belopp, som betecknade enahanda inkomst för år 1899. Minskningen vore emellertid till väsentlig del beroende på det gynsamma utfallet af 1900 års skörd. Rörande tulluppbörden under december månad nästlidet år föreläge ännu icke så detaljerade uppgifter, att man kände, på hvilka varuslag den siffra, som betecknade minskningen för denna månad i jämförelse med motsvarande månad år 1899, eller 943,608 kronor, fördelade sig, men högst antagligt vore, att en icke obetydlig del deraf belöpte sig på artikeln spanmål. Jemförde man tiden januari—november 1900 med motsvarande tid 1899, förekomme de största minskningarna på följande varuslag, nemligen spanmål, omalen och malen, med 979,128 kronor, maskiner med 350,400 kronor och fläsk med 343,800 kronor. Då tulluppbörden för år 1900, ehuru densamma

med något öfver $2\frac{1}{2}$ millioner kronor understege den exceptionelt höga tulluppbörden för år 1899, likväl med omkring $5\frac{1}{2}$ millioner kronor öfverstege enahanda uppbörd för år 1898, hvilket år kännetecknades af ett lifligt ekonomiskt uppsving inom landet, saknade man, särskildt med fästadt afseende på den dryga andel den minskade spanmålsinförseln hade i nedgången för år 1900, anledning att, åtminstone i någon afsevärd grad, skrifva minskningen i tullinkomst på räkningen af en nedgång i den ekonomiska ställningen i landet, om ock de anförda siffrorna i sin mån bure vittne derom, att den ekonomiska utvecklingen icke varit så liflig under år 1900 som under år 1899.

Då den af statskontoret beräknade inkomsten af tullmedlen för år 1902, 49,000,000 kronor, med öfver $8\frac{1}{2}$ millioner kronor understege tulluppbörden för år 1900 och med omkring $7\frac{1}{2}$ millioner kronor medeluppbörden för åren 1898—1900, syntes beräkningen af denna inkomsttitel lämpligen kunna och böra höjas till ett belopp, som närmare motsvarade den sannolika afkastningen; och hemställde departementschefen fördenskull, att tullmedlen måtte för år 1902 beräknas till ett belopp, som med 2,000,000 kronor öfverstege den af statskontoret beräknade afkastningen eller således till 51,000,000 kronor.

Af innevarande Riksdag har i tulltaxan icke beslutits någon förändring, som kan vid förevarande beräkning vara af någon betydelse. På sätt Riksdagen här ofvan omförmålt hafva de debiterade tullmedlen under innevarande års första fyra månader, jemförda med motsvarande tid år 1900, minskats med ett belopp, utgörande i rundt tal 3,350,000 kronor. Med hänsyn härtill anser Riksdagen ett så högt belopp som det i Eders Kongl. Maj:ts förslag upptagna icke kunna med säkerhet påräknas, utan hemställer i likhet med statskontoret, att tullmedlen måtte för år 1902 beräknas till 49,000,000 kronor.

Postmedlen. Vid nästlidet års riksdag beräknades postmedlen för innevarande år till 11,590,000 kronor.

Ifrågavarande medel utgjorde:

år 1897	kronor	9,704,637: —
„ 1898	„	10,310,473: —
„ 1899	„	11,121,372: —
eller i medeltal för dessa tre år	„	10,378,827: —
samt belöpte sig år 1900 till	„	11,883,965: —

Postmedlen äro, enligt hvad statskontoret i sin ofvan omförmålda skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t uppgifvit, för år 1902 af generalpoststyrelsen beräknade till 12,400,000 kronor och jemväl af statskontoret

med samma belopp upptagna. I denna beräkning har Eders Kongl. Maj:t icke vidtagit någon förändring; och då icke heller Riksdagen har något att dervid erinra, har Riksdagen beräknat postmedlen för år 1902 till 12,400,000 kronor.

Bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter. Dessa afgifter hafva utgjort:

år 1897	kronor	990,409: —
„ 1898	„	1,066,073: —
„ 1899	„	1,105,608: —
eller i medeltal för dessa tre år	„	1,054,030: —
samt år 1900	„	1,113,547: —

Beträffande ifrågavarande inkomsttitel har statskontoret i sin ofvan omförmälda, den 11 december 1900 dagtecknade skrifvelse anfört följande.

Denna inkomsttitel vore för år 1898 beräknad till 850,000 kronor, men med fästadt afseende å den minskning i bankbolags sedelutgifning, som till äfventyrs kunde ega rum i följd af stadgandet i § 41 i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897, beräknade 1898 års Riksdag bevillningsafgifterna för särskilda förmåner och rättigheter för år 1899 till ett nedsatt belopp af 750,000 kronor. Omförmälda lagrum innehölle, bland annat, att enskilda banker egde att intill utgången af år 1903 utgifva egna sedlar, samt att från början af år 1899 till utgången af år 1903 enskild bank, som, efter minst tre månader förut hos chefen för finansdepartementet derom gjord anmälan, afstått från sin rätt att utgifva egna sedlar samt icke indragit något af sina den 1 januari 1896 befintliga afdelningskontor, egde åtnjuta hos riksbanken vissa förmåner.

Med 1898 års utgång upphörde en enskild sedelutgifvande bank, Vesterbottens enskilda bank, med sin rörelse, som då öfvertogs af ett nybildadt bankaktiebolag. Såsom statskontoret redan sistlidet år meddelade, hade styrelsen för Mälareprovinsernas enskilda bank hos chefen för finansdepartementet anmält, att bankens delegare å ordinarie bolagsstämma den 8 mars 1899 beslutit, att banken vid 1902 års utgång skulle upplösas för att ombildas till bankaktiebolag. I öfrigt hade ingen anmälan, som haft afseende å upphörande af enskilda bankers sedelutgifning, till finansdepartementet inkommit.

Ifrågavarande inkomsttitel hade under en följd af år befunnit sig i stegring med en årlig ökning under femårsperioden af i medeltal

41,163 kronor. I medeltal för åren 1897—1899 hade influtit 1,051,917 kronor och under samma treårsperiod hade den icke något år understigit 990,000 kronor. Ehuru en ökning i beräkningen af denna inkomstitel sålunda icke skulle sakna skäl, ansåge likväl statskontoret, med hänsyn till möjligheten af förändrade förhållanden beträffande åtskilliga enskilda bankers sedelutgifning redan före 1902 års utgång, försigtigheten bjuda, att inkomsten vid nu förestående statsreglering beräknades till enahanda belopp som föregående år eller 850,000 kronor.

Eders Kongl. Maj:t har, i enlighet med statskontorets hemställan, upptagit bevillningsafgifterna för särskilda förmåner och rättigheter för år 1902 med nyssnämnda belopp 850,000 kronor.

Enligt hvad Riksdagen inhemtat, hafva Skånes enskilda bank och Kristianstads enskilda bank gjort vederbörlig anmälan om att de ämna afstå från sin sedelutgifningsrätt från och med den 1 augusti innevarande år.

Nämnda två banker hafva tillhoppa under de tre sistförflutna åren erlagt bevillning för sedelutgifning till följande belopp, nemligen

år 1898	kronor 150,046: —
„ 1899	„ 172,444: —
„ 1900	„ 173,609: —
eller i medeltal för dessa tre år	„ 165,366: —

Med hänsyn till den minskning af förevarande inkomstitel, som på grund af upphörandet af omförmälda två bankers sedelutgifning kommer att inträda, och då möjligt är, att äfven andra banker innan 1902 års utgång komma att afstå från sin sedelutgifningsrätt, har Riksdagen ansett beräkningen af denna inkomstitel böra sättas något lägre, än statskontoret och Eders Kongl. Maj:t föreslagit, samt beräknat bevillningsafgifterna för särskilda förmåner och rättigheter för år 1902 till 700,000 kronor.

Stämpelmedlen, som för innevarande år beräknats till 5,000,000 kronor, hafva utgjort:

år 1897	kronor 5,957,170: —
„ 1898	„ 6,845,553: —
„ 1899	„ 8,211,636: —
eller i medeltal för dessa tre år	„ 7,004,786: —
samt år 1900	„ 6,598,411: —

Enligt uppgifter från finansdepartementet för åren 1897, 1898

och 1899 hafva de stämplrar, som användts till nedannämnda handlingar, uppgått till följande belopp:

	år 1897	år 1898	år 1899
handlingar till lagfartsprotokoll	1,787,031 ⁹⁵	2,446,043 ¹⁰	2,281,428 ⁸⁰
dito till inteckningsprotokoll	329,896 ⁷⁸	435,752 ⁸⁶	435,053 ⁴⁰
dito „ äktenskapsförordsprotokoll	4,411 —	3,981 ²⁰	4,440 —
dito „ bouppteckningsprotokoll	1,400,414 ⁶⁵	1,524,124 ⁶⁶	3,463,047 ⁸⁸
summa kronor	3,521,754 ³⁸	4,409,901 ³¹	6,183,969 ⁵³

Stämpelafgiften för spelkort, som utgår med 50 öre för hvarje kortlek, har inbragt:

år 1897	kronor 111,832: —
„ 1898	„ 128,422: —
„ 1899	„ 141,984: 50

I sin ofvanberörda skrifvelse har statskontoret erinrat, att inkomstiteln utvisade en väsentlig stegring, som betecknades af en årlig medelökning under senaste femårsperiod af 829,983 kronor, hvarvid dock vore att märka, att år 1899 i stämpelbeloppet för handlingar till bouppteckningsprotokoll inginge afgift för en bouppteckning med omkring 1,800,000 kronor. Stegringen vore emellertid detta oaktadt så afsevärd, att statskontoret hölle före, det en förhöjning i beräkningen för år 1902 borde vidtagas till 6,000,000 kronor, hvilket belopp stämpelmedlen under senaste treårsperiod ingen gång väsentligt underskridit.

Till sistnämnda belopp har ifrågavarande statsinkomst jemväl af Eders Kongl. Maj:t beräknats.

Riksdagen anser emellertid med hänsyn dertill, att under de senaste åren stämpelmedlen uppgått till betydligt högre belopp än det sålunda beräknade, 500,000 kronor derutöfver kunna utan fara för misstag påräknas samt har alltså beräknat stämpelmedlen för år 1902 till 6,500,000 kronor.

Bränvinstillverkningskatten. Bränvinstillverkningen i riket har enligt uppgift i statskontorets ofvanberörda skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t af den 11 december 1900 utgjort:

år 1895	liter	34,886,895
„ 1896	„	32,804,168
„ 1897	„	36,295,172
„ 1898	„	38,654,829
„ 1899	„	46,208,645
utgörande medeltalet för femårsperioden.....	„	37,769,942.

Medeltalet för femårsperioden 1894—1898 utgjorde 35,141,990 liter.

Enligt hvad Riksdagen inhemtat från finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå har tillverkningen uppgått under år 1900 till 43,743,888 liter och under de tre första månaderna af innevarande år till 19,692,364 liter.

Under år 1900 belöpte sig skatten till 21,742,815 kronor, och utgick under samma år restitution af tillverkningsafgift för denaturerad samt skattefritt bränvin med 1,287,170 kronor, i följd hvaraf statsverkets behållna inkomst af denna skattetitel under år 1900 utgjort 20,455,645 kronor.

I sin omförmälda skrifvelse har statskontoret, under erinran att bränvinstillverkningsskatten för innevarande år beräknats till 18,000,000 kronor, anfört, att denna statsinkomst, som i medeltal för de senaste tre åren uppgått till 18,764,437 kronor och under hvardera af åren 1898—1900 öferskridit 19,000,000 kronor och hvars stegringstendens utmärkes af en årlig ökning under senaste femårsperiod af i medeltal 982,200 kronor, torde böra upptagas med 19,500,000 kronor.

Med sistnämnda belopp har ifrågavarande statsinkomst jemväl blifvit uppförd i Eders Kongl. Maj:ts förslag till statsreglering för år 1902; och har Riksdagen i öfverensstämmelse härmed beräknat bränvinstillverkningsskatten för år 1902 till 19,500,000 kronor.

Hvitbetssockertillverkningsafgiften. Inkomsten af denna skattetitel har utgjort:

år 1897	kronor	11,008,906: —
„ 1898	„	6,317,671: —
„ 1899	„	7,483,948: —
„ 1900	„	9,946,573: —

Under nedannämnda tillverkningsår har vid samtliga fabriker inom landet afverkats följande myckenhet hvitbetor:

år 1896—1897	890,240	ton
„ 1897—1898	716,141	„
„ 1898—1899	480,932	„

år 1899—1900	622,047	„
„ 1900—1901	875,912	„

Denna statsinkomst är i 1901 års riksstat upptagen till 9,000,000 kronor. Då densamma emellertid under senaste femårsperiod icke influtit med mera än 7,935,212 kronor i medeltal om året och stegrings-tendensen i förhållande till inkomsttitelns storlek vore ringa, samt titeln i öfrigt vore beroende af eventuellt svaga skördar, har statskontoret enligt sin ofvanberörda skrifvelse ansett försigtigheten bjuda, att en ned-sättning till 8,000,000 kronor egde rum för år 1902.

Mot statskontorets beräkning har emellertid chefen för finans-departementet vid ärendets föredragning inför Eders Kongl. Maj:t erinrat, att betskörden åren 1898 och 1899 varit synnerligen svag, samt vidare anført, att då hvitbetssockertillverkningsafgiften år 1900 uppgått till 9,946,572 kronor, syntes anledning icke föreligga att nedsätta den för närvarande gällande beräkningen; och hemställde därför departements-chefen, att ifrågavarande inkomsttitel måtte för år 1902 upptagas till 9,000,000 kronor, hvilket belopp jemväl upptagits i Eders Kongl. Maj:ts förslag till statsreglering.

Ifrågavarande afgift utgår, som bekant, med visst belopp i för-hållande till det utbyte i råsocker, som de för tillverkningen använda hvitbetor antagas hafva lemnat. Då utbytet, som enligt nu gällande stadgande beräknas till 10,5 procent af de afverkade betornas vikt, enligt innevarande Riksdags beslut skall från och med den 1 näst-kommande september beräknas till 11,5 procent, blifver häraf en följd, att skattebeloppet kommer att ökas med omkring 1,000,000 kronor om året. Enligt hvad inom Riksdagen blifvit upplyst kommer odlingen af hvitbetor för sockertillverkning under det stundande afverkningsåret icke att minskas, och det torde således, oafsedt den förhöjda utbytesprocenten, kunna antagas, att denna inkomsttitel kommer att lemna större afkast-ning, än hvad Eders Kongl. Maj:t beräknat. Riksdagen har därför upptagit hvitbetssockertillverkningsafgiften i riksstaten för år 1902 med 10,500,000 kronor.

På sätt i skrifvelse angående statsregleringen för år 1902 anmä-les, har Riksdagen såsom tillgång vid denna reglering beräknat och använt öfverskott å statsregleringarne för år 1899 och föregående år 24,165,000 kronor.

I statsverkspropositionen har Eders Kongl. Maj:t beträffande an-vändandet af riksbankens vinst för sistförflutna år 1900, hvilken vinst

uppgår till kronor 4,178,942: 77, föreslagit, att af densamma 2,000,000 kronor måtte för statsverkets behof anvisas, att utbetalas de tider under år 1902, Riksdagen bestämde.

Med anslutning till hvad fullmäktige i riksbanken i en den 4 sistlidne april aflåten skrifvelse i detta ämne anfört, har Riksdagen funnit riksbanken väl kunna undvara den del af föregående års bankovinst, som Eders Kongl. Maj:t föreslagit skola till statsverket öfverlemnas; och får Riksdagen, under åberopande af §§ 25 och 26 i lagen för Sveriges riksbank samt med erinran, att riksbankens reservfond för närvarande utgöres af 6,000,000 kronor, anmäla, att Riksdagen beslutat, att af riksbankens vinst för år 1900 ett belopp af 2,000,000 kronor skall öfverlemnas till statsverket; att statsverkets andel af bankovinsten för år 1900 skall af fullmäktige i riksbanken tillhandahållas statskontoret och utgå med en fjerdedel under loppet af hvarje af månaderna januari, april, juli och oktober år 1902; att af förenämnda årsvinst 10 procent eller 417,894 kronor skola afsättas till riksbankens reservfond; samt att af samma vinst återstående 1,760,048 kronor 77 öre skola för riksbankens räkning bibehållas.

Stockholm den 3 juni 1901.

Med undersåtlig vördnad.

Statsverkets inkomster.

	Kronor.
<i>Ordinarie inkomster.</i>	
Grundskatt	480,000 —
Kavalleriregementenas hästvakansspanmål	280,000 —
Afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet	42,000 —
Trosspassevolansafgift	19,000 —
Tillfälliga rotevakansafgifter	128,000 —
Soldatvakansafgift	19,000 —
Båtsmansvakansafgift	150,000 —
Arrendemedel	2,100,000 —
Mantalspenningar	750,000 —
Bötesmedel	350,000 —
Kontrollstämpelmedel	50,000 —
Fyr- och båkmedel	1,500,000 —
Telegrafmedel	1,610,000 —
Jernvägstrafikmedel	7,000,000 —
Skogsmedel	7,000,000 —
Extra uppbörd	100,000 —
Säger 21,578,000: —	
<i>Bevillningar.</i>	
Tullmedel	49,000,000 —
Postmedel	12,400,000 —
Bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	700,000 —
Stämpelmedel	6,500,000 —
Bränvinstillverkningskatt	19,500,000 —
Hvitbetssockertillverkningsafgift	10,500,000 —
Bevillning af fast egendom samt af inkomst för år 1901 utöfver förut för samma år åtagen bevillning	3,500,000 —
Tilläggsbevillning till bevillningen af fast egendom samt af inkomst för år 1901	6,300,000 —
Säger 108,400,000: —	
Summa	129,978,000 —